

DE APA-RICHTLIJNEN UITGELEGD: GENERATIEVE AI

Versie 2.0

Werkgroep APA

Inleiding	1
1 In de tekst	3
1.1 Korte verwijzing	3
1.2 Lange verwijzing	4
1.3 Afbeelding	5
1.3.1 Ter ondersteuning	5
1.3.2 Ter illustratie	7
2 Bronnenlijst	9
2.1 AI-tool	9
2.2 AI-tool met chat	10
Geraadpleegde bronnen	11

INLEIDING

Op 9 september 2025 hebben de APA Style Experts een voorlopige richtlijn geformuleerd in drie blogberichten (McAdoo et al., 2025a, 2025b, 2025c) die de basis vormt voor deze bijgewerkte handleiding en net als de eerste versie gericht op toepasbaarheid in een publicatie zowel voor de student als voor de beoordelaar.

Na publicatie van Versie 1.0 van deze handleiding (mei 2024) kreeg de Werkgroep APA regelmatig de vraag waarom de APA-richtlijnen aandacht zouden moeten besteden aan AI-tools. Het argument daarbij was dat deze tools geen informatiebron zijn, maar slechts een 'gereedschap', vergelijkbaar met Word, Excel, SPSS of een rekenmachine; algemeen bekende hulpmiddelen waarvan het gebruik als vanzelfsprekend mag worden aangenomen en bronvermelding niet nodig is.

Naast veel gebruikte tools als ChatGPT, Gemini en Claude bestaan er inmiddels duizenden AI-tools. Van alle tools kan worden gezegd dat het karakter wezenlijk verschilt van eerdergenoemde hulpmiddelen; de output van GenAI-tools wijkt inhoudelijk vrijwel altijd af van wat een gebruiker zelf zou produceren en wordt vaak ingezet om een 'betere' of andere inhoud te genereren terwijl bijvoorbeeld een tekst met de hand of in Word geschreven geen verschil maakt en berekeningen met een rekenmachine of met Excel dezelfde uitkomst opleveren.

Juist daarom is het belangrijk om bij AI bronnen te vermelden. Het is geen gereedschap als Word of Excel, maar AI-tools leveren inhoudelijke input aan.

Bovendien is de transparantie gewaarborgd over de rol die GenAI-tools spelen bij de totstandkoming van werk én is een zorgvuldige beoordeling van de eigen bijdrage van de auteur mogelijk.

In de handleiding worden deze termen gehanteerd:

- AI-tool = Digitaal hulpmiddel op basis van kunstmatige intelligentie.
- GenAI = Generatieve AI, kunstmatige intelligentie die, in tegenstelling tot traditionele AI, zelfstandig nieuwe inhoud creëert.
- Prompt = De opdracht die aan een AI-tool wordt gegeven.
- Chat = De communicatie tussen de gebruiker en de AI-tool.

De ontwikkelingen binnen AI gaan razendsnel. De richtlijnen zoals beschreven in deze handleiding kunnen in de toekomst minder goed toepasbaar zijn. Bedenk dat het voor

de lezer van een tekst altijd duidelijk moet zijn of en hoe AI is gebruikt bij de totstandkoming van de publicatie.

Check altijd bij de eigen onderwijsinstelling wat de regels omtrent het gebruik van AI zijn.

Werkgroep APA, mei 2026

1 IN DE TEKST

Bij het gebruik van een AI-tool voor een verslag kan hier op twee manieren naar verwezen worden in de tekst:

- Een korte verwijzing, waarbij alleen wordt vermeld welke AI-tool is gebruikt en hoe.
- Een lange verwijzing, waarbij naast de vermelding van de AI-tool ook de prompt en/of de gegenereerde tekst, afbeelding, etc. wordt genoemd.

1.1 Korte verwijzing

Als GenAI wordt gebruikt ter ondersteuning of ter inspiratie van het verslag, maar niet voor het schrijven van teksten of het genereren van afbeeldingen, volstaat het om in de tekst alleen een korte toelichting met een bronverwijzing te geven. Denk aan het controleren op spelling van een tekst, een samenvatting maken, een verslag inkorten of een vertaling maken. De naam van het bedrijf dat de AI-tool heeft ontwikkeld en het jaartal worden altijd vermeld.

Voorbeelden

Spelling

Voor het controleren van de spelling is gebruik gemaakt van *ChatGPT* (OpenAI, 2026).

Samenvatting

De samenvatting is gemaakt met behulp van *Copilot* (Microsoft, 2026).

Inkorten

Omdat in het oorspronkelijke verslag het maximaal aantal woorden was overschreden is de tekst ingekort met *Mistral Medium* (Mistral AI SAS, 2026).

Vertaling

Voor het literatuuronderzoek zijn drie artikelen uit het Koreaans vertaald naar het Nederlands met *DeepL Write* (DeepL, 2026).

Data-analyse

De uit het onderzoek afkomstige data zijn geanalyseerd met *Claude* (Anthropic, 2026).

De verwijzing naar de AI-tool kan de inleiding geplaatst worden, maar ook op een andere plaats in het verslag als de toepassing alleen betrekking heeft op een hoofdstuk of paragraaf. De naam van de AI-tool wordt alleen bij de eerste verwijzing cursief geplaatst.

In de bronnenlijst komt een vermelding van de AI-tool te staan, zie paragraaf 2.1.

1.2 Lange verwijzing

Wanneer met behulp van GenAI teksten worden gegenereerd die in het verslag worden opgenomen is het advies om naast de verwijzing van de AI-tool ook de prompt te vermelden, eventueel in combinatie met de volledige chat of een link naar de chat. Bij het inzetten van AI als onderzoekstool wordt aangeraden naar de prompt en de chat te verwijzen of deze in het verslag op te nemen.

Voorbeeld tekst – verwijzing AI-tool

Voor het opstellen van de onderzoeksvraag “Hoe wordt kwaliteitsmanagement toegepast in het hoger onderwijs en welke modellen worden daarbij het meest gebruikt?” is gebruik gemaakt van *ChatGPT* (OpenAI, 2026) met als prompt: “Bedenk een vraagstelling bij een literatuuronderzoek over kwaliteitsmanagement in het hoger onderwijs”. De chat is opgenomen in Bijlage A.

In plaats van de gehele chat op te nemen in de bijlage, kan in de tekst en bronnenlijst ook verwezen worden naar de chat in de AI-tool (zie ook paragraaf 2.2).

Voorbeeld tekst – verwijzing chat

Voor het opstellen van de onderzoeksvraag “Hoe wordt kwaliteitsmanagement toegepast in het hoger onderwijs en welke modellen worden daarbij het meest gebruikt?” is gebruik gemaakt van *ChatGPT*, zie voor de volledige chat OpenAI (2026).

OpenAI. (2026, 10 april). *Vraagstelling kwaliteitsmanagement hoger onderwijs* [Generatieve AI chat]. ChatGPT. <https://chatgpt.com/c/69d8e497-5178-8327-add6-d85862e6f29f>

Wanneer een bestaand bestand (een afbeelding, een tekst, een audiobestand, etc.) wordt geüpload als onderdeel van de prompt, verwijs dan in de bronnenlijst ook naar dat bestand volgens *De APA-richtlijnen uitgelegd* (Werkgroep APA, 2021).

Voorbeeld tekst en pdf – verwijzing chat en infographic

Voor het opstellen van de onderzoeksvraag “Hoe wordt kwaliteitsmanagement toegepast in het hoger onderwijs en welke modellen worden daarbij het meest gebruikt?” is gebruik gemaakt de infographic Wat wij doen voor het hoger onderwijs (Inspectie van het Onderwijs, 2024) en van ChatGPT, zie voor de volledige chat OpenAI (2026).

Inspectie van het Onderwijs. (2024). *Wat wij doen voor het hoger onderwijs* [Infographic]. Geraadpleegd op 22 mei 2026, van <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/2024/10/14/wat-wij-doen-voor-het-hoger-onderwijs>

OpenAI. (2026, 22 mei). *Kwaliteitsmanagement hoger onderwijs* [Generatieve AI chat]. ChatGPT. <https://chatgpt.com/c/69d8e497-5178-8327-add6-d85862e6f29f>

Houd er rekening mee dat de chat voor de lezer beschikbaar moet blijven en dat als het verslag wordt gepubliceerd, bijvoorbeeld in de HBO Kennisbank, de chat voor iedereen zichtbaar is en kan worden hergebruikt.

1.3 Afbeelding

De richtlijnen voor het verwijzen naar afbeeldingen, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen tabellen en figuren, komen grotendeels overeen met de richtlijnen voor afbeeldingen uit bestaande publicaties of eigen afbeeldingen.

1.3.1 Ter ondersteuning

Zet bij afbeeldingen ter ondersteuning van het verslag een verwijzing in de tekst, bijvoorbeeld (zie Tabel 1), of: Figuur 2 laat zien dat ...

Let op dat Tabel en Figuur met een hoofdletter worden geschreven.

Boven de afbeelding komt deze verwijzing ook te staan, vet gedrukt. Daaronder komt een witregel en daaronder de titel van de afbeelding, cursief.

Onder de afbeelding komt een toelichting te staan, deze mag in een kleiner lettertype worden genoteerd. Deze toelichting begint met *Opmerking*, cursief. Geef een beschrijving van welke bron(nen), inclusief de tool, zijn gebruikt. Net als bij geschreven teksten kan ervoor gekozen worden alleen de AI-tool te benoemen of te verwijzen naar de chat.

In tegenstelling tot andere bestaande afbeeldingen worden komen bij door AI gegenereerde tabellen of figuren geen vermelding van het copyright te staan.

Voorbeelden

Tabel 1

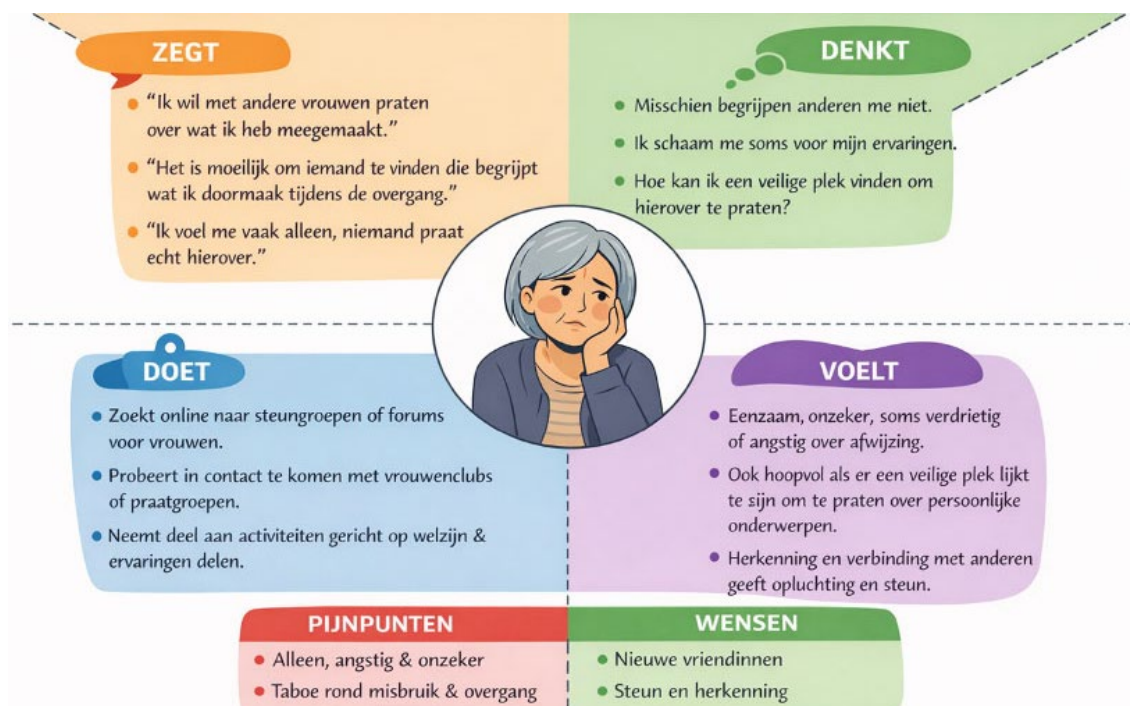
Zoektermen

Categorie	Kwaliteitsmanagement	Hoger onderwijs	Interventies en modellen
Synoniemen (3)	- Kwaliteitszorg - Kwaliteitsbeheer - Quality management	- Tertiair onderwijs - Postsecundair onderwijs - Academisch onderwijs	- Aanpakmethoden - Behandelstrategieën - Methodologische modellen
Verwante termen (3)	- Continuous improvement (CI) - Lean management - Prestatiemanagement	- Universitaire opleidingen - HBO-opleidingen - Studentbegeleiding	- Evidence-based practice (EBP) - Programma-evaluatie - Change management
Bredere termen (3)	- Organisatiemanagement - Bedrijfsvoering - Governance	- Onderwijssysteem - Opleiding en scholing - Levenslang leren	- Methodologie - Systeemtheorie - Professionele ontwikkeling
Nauwere termen (3)	- PDCA-cyclus - ISO-normering - Audits & toetsing	- Bacheloronderwijs - Masteronderwijs - Associate degree	- SMART-interventies - Logic models - Coachingmodellen

Opmerking. Zoektermen en tabel gegenereerd met *Copilot* (Microsoft, 2026).

Figuur 1

Empathy map: Monique

Opmerking. Afbeelding gebaseerd op de Empathy map, een model ontwikkeld door het visueel-denken-bedrijf XPLANE (Osterwalder & Pigneur, 2010, pp. 130-133), en gemaakt met *ChatGPT* (OpenAI, 2026).

Noem bij Figuur 1 in de bronnenlijst behalve ChatGPT ook het boek waarin het model wordt beschreven:

OpenAI. (2026). *ChatGPT* [Generatieve AI]. <https://chatgpt.com/>

Osterwalder, A., & Pigneur, Y. (2010). *Business Model Generatie: Een handboek voor visionairs, game changers en uitdaggers* (H. van den Ham, Vert.). Kluwer.

1.3.2 Ter illustratie

Wordt een afbeelding ter illustratie gebruikt, bijvoorbeeld op de omslag van een verslag, dan volstaat het om alleen de AI-tool te noemen. Dat kan onder de afbeelding, eventueel in een kleiner lettertype, of op een andere pagina. Alleen de ontwikkelaar en het jaartal is voldoende, een uitgebreidere toelichting mag ook.

Voorbeelden

Onder afbeelding

OpenAI, 2026.

Andere pagina

Omslag: afbeelding gegenereerd met *Claude* (Anthropic, 2026).

Zet in de bronnenlijst de AI-tool, zie ook paragraaf 2.1.

2 BRONNENLIJST

In hoofdstuk 1 is beschreven hoe naar GenAI wordt verwezen in de tekst:

- Alleen de AI-tool
- AI-tool of chat

In deze paragraaf wordt de vermelding van GenAI in de bronnenlijst besproken.

2.1 AI-tool

Ontwikkelaar. (jaar). *Naam AI-tool* [Generatieve AI]. <https://xxxx>

De vermelding de tool bestaat uit vijf onderdelen:

1. **Ontwikkelaar** De naam van het bedrijf dat GenAI aanbiedt.
2. **Jaar** Het jaartal dat de tool vermeld. Ontbreekt dat, noem dan het huidige jaar.
3. **Naam AI-tool** De naam staat *cursief*.
4. **Omschrijving** Omschrijving tussen vierkante haakjes: [Generatieve AI].
5. **URL** De link, zonder de raadpleegdatum.

Voorbeelden

Anthropic. (2026). *Claude 4 Sonnet* [Generatieve AI]. <https://claude.ai/new>

DeepL. (2026). *DeepL Write* [Generatieve AI]. <https://www.deepl.com/en/write>

Google. (2026). *Gemini* [Generatieve AI]. <https://gemini.google.com/>

Google. (2026). *NotebookLM* [Generatieve AI]. <https://notebooklm.google/>

Microsoft. (2026). *Copilot* [Generatieve AI]. <https://copilot.microsoft.com/>

Mistral AI SAS. (2026). *Mistral Medium* [Generatieve AI]. <https://mistral.ai/>

OpenAI. (2026). *ChatGPT* [Generatieve AI]. <https://chatgpt.com/>

Perplexity AI. (2026). *Perplexity* [Generatieve AI]. <https://www.perplexity.ai/>

2.2 AI-tool met chat

Ontwikkelaar. (jaar, dag maand). *Titel van de chat* [Generatieve AI chat]. Naam AI-tool.
<https://xxxx>

De vermelding van GenAI bestaat uit zes onderdelen:

1. **Ontwikkelaar** De naam van het bedrijf dat GenAI aanbiedt.
2. **Datum** Geef hier de datum van de chat.
3. **Titel chat** De titel die AI-tool geeft of geef de chat zelf een titel. Zet de titel cursief.
4. **Omschrijving** Geef tussen vierkante haakjes de beschrijving: [Generatieve AI chat].
5. **AI-tool** Geef de naam van de tool.
6. **URL** Vermeld de link van de chat, de raadpleegdatum wordt niet genoemd.

Voorbeelden

Anthropic. (2026, 15 april). *Kwaliteitsmanagement Onderwijsvraag* [Generatieve AI chat].
Claude Sonnet 4. <https://chat.chaton.ai/my/chats/PrDdVanjcDMWooHob1FKR>

Google. (2026, 15 april). *Kwaliteitsmanagement Hoger Onderwijs Vraagstellingen*
[Generatieve AI chat]. Gemini. <https://gemini.google.com/app/67387a7fc9f4270e>

OpenAI. (2026, 10 april). *Vraagstelling kwaliteitsmanagement hoger onderwijs*
[Generatieve AI chat]. ChatGPT. <https://chatgpt.com/c/69d8e497-5178-8327-add6-d85862e6f29f>

Perplexity AI. (2026, 15 april). *Bedenk een vraagstelling bij een literatuuronderzoek over kwaliteitsmanagement in het hoger onderwijs* [Generatieve AI chat]. Perplexity.
https://www.perplexity.ai/search/bedenk-een-vraagstelling-bij-e-eajIV_X.Q8uCpE92RV73rA

GERAADPLEEGDE BRONNEN

McAdoo, T., Denny, S., & Lee, C. (2025a, 9 september). *Citing generative AI in APA Style: Part 1—Reference formats*. APA Style. Geraadpleegd op 16 maart 2026, van <https://apastyle.apa.org/blog/cite-generative-ai-references>

McAdoo, T., Denny, S., & Lee, C. (2025b, 9 september). *Citing generative AI in APA Style: Part 2—AI as a search engine and AI integrated into common software*. APA Style. Geraadpleegd op 16 maart 2026, van <https://apastyle.apa.org/blog/cite-generative-ai-search-software>

McAdoo, T., Denny, S., & Lee, C. (2025c, 9 september). *Citing generative AI in APA Style: Part 3—Is AI “allowed” in APA Style?* APA Style. Geraadpleegd op 16 maart 2026, van <https://apastyle.apa.org/blog/cite-generative-ai-allowed>

Werkgroep APA. (2021). *De APA-richtlijnen uitgelegd: Een praktische handleiding voor bronvermelding in het hoger onderwijs* (3^e editie). SURF.

Werkgroep APA. (2024). *De APA-richtlijnen uitgelegd: Generatieve AI* (Versie 1.0). SURF.

SURF

info@auteursrechten.nl

www.auteursrechten.nl

2026

Aan dit document kunnen geen rechten worden ontleend.

**beschikbaar onder de licentie Creative
CC BY-NC-SA**